

ВІДГУК**офіційного опонента кандидата економічних наук, доцента****Тимошук Мирослави Романівни****на дисертаційну роботу****Панухник Яни Геннадіївни****«Модернізація технологій управління підприємством у муніципальній економічній системі»,****представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)**

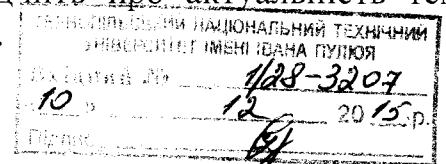
Детальний аналіз дисертації Панухник Я. Г. «Модернізація технологій управління підприємством у муніципальній економічній системі» дозволяє сформулювати наступні узагальнені висновки щодо актуальності, ступеня обґрунтованості основних наукових положень, висновків, рекомендацій, достовірності, наукової новизни, а також загальної оцінки роботи.

Актуальність обраної теми дисертаційної роботи

Трансформаційні процеси економічної системи України, динамічність, невизначеність зовнішнього середовища, в якому функціонують машинобудівні підприємства, жорстка конкурентна боротьба за ресурси та ринки збуту зумовлюють необхідність пошуку нових підходів до управління, нові напрями модернізації як вектори успішного функціонування та розвитку вітчизняних підприємств, у тому числі й підприємств приладобудування, які функціонують у муніципальних економічних системах.

Зважаючи на те, що вітчизняне машинобудування, динамічно розвиваючись, все ж характеризується низьким рівнем платоспроможності, фінансової стійкості, рентабельності, конкурентоспроможності, пошук та модернізація технологій управління приладобудівними підприємствами в муніципальних економічних системах займають особливо важливе місце в їх діяльності та у забезпеченні економічної і соціальної ефективності отриманих результатів.

Незважаючи на значні досягнення в теорії та практиці управління підприємствами, все ж мають місце розбіжності щодо трактування економічної категорії «муніципальна економічна система», вимагають подальшого дослідження засади модернізації технологій управління підприємством у муніципальній економічній системі, а також обслуговування системи пріоритетних напрямів розвитку підприємства. За таких умов необхідним є розроблення теоретичних положень та прикладних рекомендацій щодо напрямів модернізації технологій управління приладобудівним підприємством у муніципальній економічній системі як одного з вагомих чинників підвищення ефективності його діяльності. Вищенаведене свідчить про актуальність теми дисертації Панухник Я. Г. та її прикладне значення.

Окрім цього, актуальність теми дисертації підтверджується також використанням матеріалів дисертаційного дослідження при розробленні науково-дослідних тем Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя: «Соціально-економічні проблеми теорії і практики розвитку економічних систем» (номер державної реєстрації 0215U000495) та «Розробка теоретичних та методичних положень стратегії активізації конкурентного потенціалу національної економіки» (номер державної реєстрації 0114U001310) (с. 4).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій

Наукові положення дисертації, отримані результати, висновки і рекомендації є достатньо науково обґрунтованими та достовірними, що підтверджується таким:

1. Для досягнення поставленої мети та виконання визначених завдань дисертаційного дослідження здобувачем глибоко та ґрунтовно проаналізовано фундаментальні наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів щодо проблеми модернізації технологій управління підприємствами, опрацьовано основні законодавчі і нормативно-правові документи, значний обсяг матеріалів статистичної звітності та управлінського обліку.

2. Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань у роботі використовувались такі методи: діалектичний метод пізнання (при визначенні природи підприємства як економічної системи, що перманентно розвивається); логічний (при обґрунтуванні доцільності модернізації технологій управління підприємством); системний аналіз (при дослідженні складових розвитку підприємства в муніципальній економічній системі з метою виявлення тенденцій факторів впливу); абстрактно-логічний (при теоретичних узагальненнях і формулюванні висновків дослідження); порівняльний аналіз (при співставленні ефективності управління підприємствами); маркетинговий аналіз (при дослідженні муніципальної економічної системи як локального ринку); статистичні (при визначенні ефективності управління підприємством); економіко-математичні (при побудові моделі визначення напрямів модернізації технологій управління підприємством у муніципальній економічній системі); експертні (при оцінюванні досвіду модернізації технологій управління підприємством); графічний і табличний (при наочному відображенні отриманих результатів дослідження) (с. 5-6).

3. Про високий ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційної роботи свідчить їх апробація на п'ятнадцяти міжнародних, всеукраїнських та регіональних науково-практичних конференціях (с. 9).

Достовірність, новизна і повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Ознайомлення зі змістом дисертації, представленими науковими працями та авторефератом опонованого дисертаційного дослідження, дає можливість визначити основні наукові положення, висновки і пропозиції, що сформовані здобувачем самостійно та які характеризуються науковою новизною, відображаючи особистий внесок дисертанта. Найбільш вагомими науковими результатами дисертаційної роботи є такі:

- запропоновано досліджувати процеси управління підприємствами та вибору ними технологій управління з позиції розгляду підприємства як структурного елемента муніципальної економічної системи (с. 20-21);
- удосконалено мотиваційний механізм соціально відповідальної діяльності приладобудівних підприємств через структуру інструментарію, зокрема законодавчої та нормативно-правової бази; нормативно-правових актів галузевого рівня; нормативно-правових актів локального рівня; адміністративних інструментів впливу на роботу приладобудівних підприємств; економічного інструментарію стимулювання соціально орієнтованої діяльності; інформування громадськості, інших суб'єктів господарювання про здійснення соціально відповідальної діяльності; системи менеджменту, яка базується на міжнародних стандартах якості серії ISO; консультаційної та організаційно-методичної допомоги підприємствам у реалізації соціальних і екологічних програм, проектів, заходів (с. 153-156);
- покращена система підходів до модернізації технологій управління підприємством в розрізі стратегічного, синергійного, логістичного, адміністрування (с. 44-45);
- удосконалена модель оцінювання рівня можливих напрямів модернізації технологій управління приладобудівним підприємством у муніципальній економічній системі на засадах теорії нечітких множин (с. 138-147);
- дістали подальшого розвитку теоретико-концептуальні засади модернізації технологій управління підприємством у муніципальній економічній системі, зокрема, доповнені трактування дефініцій «муніципальна економічна система» і «концепція стратегічного управління підприємством у муніципальній економічній системі» (с. 20, с.123);
- отримав подальшого розвитку підхід до розгляду економічного поступу підприємства приладобудування як системи, на сповільнення чи прискорення розвитку якої впливають наявні інституційні бар'єри (с. 87-89);
- дістала подальшого розвитку система пріоритетних напрямів діяльності підприємства як соціально відповідального суб'єкта (с. 24, с. 147-153).

Наукова новизна та значення результатів дисертаційної роботи, висновків та рекомендацій підтверджується тим, що вони отримані автором вперше, відзначаються особистим авторським підходом до вирішення завдань модернізації технологій управління підприємством у муніципальній економічній системі.

Дисертаційна робота Панухник Я. Г. характеризується логічною побудовою, чіткою послідовністю, лаконічністю подання матеріалу у встановлених розділах та підрозділах, відповідає усім вимогам щодо оформлення та змісту, визначених відповідними нормативними документами ДАК України. Робота містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки.

У першому розділі дисертаційної роботи «Теоретико-концептуальні засади модернізації технологій управління підприємством у муніципальній економічній системі» (с. 12-51) досліджені теоретичні засади функціонування та розвитку підприємства у муніципальній економічній системі як об'єкта управлінського впливу; обґрунтована об'єктивна необхідність використання технологій управління підприємством у муніципальній економічній системі; висвітлені концептуальні підходи до модернізації технологій управління підприємством у муніципальній економічній системі. У цьому ж розділі визначені напрями розвитку підприємств; представлені авторські трактування понять «муніципальна економічна система» та «концепція стратегічного управління підприємством у муніципальній економічній системі»; з'ясована об'єктивна необхідність використання технологій управління підприємством у муніципальній економічній системі; обґрунтована необхідність реалізації ефективних технологій управління підприємством; запропонована класифікація функцій модернізації технологій управління на базисні, регулятивно-орієнтаційні та інструментальні функції; висвітлені сутнісна та змістова характеристики концептуальних підходів до модернізації технологій управління підприємством у муніципальній економічній системі.

У другому розділі роботи «Системний аналіз технологій управління підприємствами приладобудування у муніципальній економічній системі» (с. 52-120) проаналізована практика управління підприємствами приладобудування у муніципальній економічній системі; досліджена проблема інерційності адміністративного підходу та інституційні бар'єри модернізації технологій управління підприємствами приладобудування у муніципальній економічній системі; оцінена ефективність управління підприємствами приладобудування у муніципальній економічній системі. За результатами дослідження в цьому розділі здійснено аналіз практики управління підприємствами приладобудування в муніципальній економічній системі шляхом дослідження стану фінансових ресурсів низки підприємств та зроблені відповідні висновки; проаналізований стан інституційного забезпечення функціонування підприємств приладобудування в муніципальних економічних системах, на основі якого виявлені бар'єри використання їх можливостей; побудована економіко-математична модель залежності між рівнем розвитку бізнесу у муніципальних економічних системах та рівнем функціонування інституцій в Україні; представлена оцінка ефективності управління підприємствами приладобудування в муніципальній економічній системі.

У третьому розділі «Формування напрямів модернізації технологій управління підприємством у муніципальній економічній системі» (с. 121-158) обґрунтований стратегічний підхід до управління з позиції ідентифікації векторів модернізації технологій управління підприємством у муніципальній економічній системі; запропоновані вектори удосконалення використання технологій ситуаційного управління підприємством у муніципальній економічній системі; доведена необхідність соціально відповідальної діяльності в контексті модернізації технологій управління підприємством у муніципальній економічній системі. В цьому ж розділі обґрунтоване трактування поняття концептуального підходу стратегічного управління підприємством у муніципальній економічній системі; запропонована структурно-логічна схема процесу вибору підприємством стратегії збутової діяльності нової продукції; запропоновані класифіковані складові ситуаційного управління приладобудівним підприємством в розрізі низки елементів; обґрунтована необхідність постійних вдосконалень технологій ситуаційного управління; запропоноване авторське трактування поняття технологій ситуаційного управління приладобудівним підприємством у муніципальній економічній системі; запропоновані пріоритетні вектори модернізації технологій ситуаційного управління розвитком підприємства приладобудування; запропонована модель оцінювання рівня формування можливих напрямів модернізації технологій управління приладобудівним підприємством у муніципальній економічній системі на засадах теорії нечітких множин; розкриті сутнісне і змістове наповнення соціально відповідальної діяльності підприємства.

Загальні висновки за матеріалами дисертації відповідають її змісту, конкретно і стисло висвітлюють основні наукові результати.

Дисертація є підсумком результатів власних досліджень та самостійною науковою працею автора-здобувача. Усі наукові результати, які викладені у дисертації, отримані автором особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертаційній роботі використані та містяться лише ті напрацювання, які становлять особистий внесок здобувача.

Основні результати дослідження викладені у 26 наукових працях (загальним обсягом 9,61 друк. арк.), з яких 1 колективна монографія (особисто автору належить 1,55 друк. арк.), 10 статей у фахових виданнях (5,32 друк. арк.), у т.ч. 4 публікації, які входять у видання України, що включені до міжнародних наукометричних баз даних (з них 1 – у співавторстві) (2,63 друк. арк.) та 1 стаття у зарубіжному науковому журналі (0,19 друк. арк.), 15 тез доповідей на наукових конференціях (2,74 друк. арк.).

У цілому дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням, зміст якої відповідає поставленій меті та окресленим завданням.

Ознайомлення зі змістом та структурою дисертації й автореферату свідчить про ідентичність викладення основних положень, у тому числі елементів наукової новизни.

Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення роботи полягає в такому:

- на основі проведених досліджень розроблено рекомендації щодо реалізації напрямів модернізації технологій управління підприємством у муніципальній економічній системі в умовах ринкової економіки;
- впровадження запропонованої моделі оцінювання рівня модернізації технологій управління приладобудівним підприємством у муніципальній економічній системі дає змогу отримати, за підсумками її використання, оцінку можливих напрямів модернізації;
- впровадження результатів дослідження у діяльність ряду підприємств ПАТ «Львівський завод радіоелектронної медичної апаратури» (довідка про впровадження від 15 грудня 2014 року № 293/50), Львівського казенного експериментального підприємства засобів пересування і протезування (ЛКЕПЗПіП) (довідка про впровадження від 25 грудня 2014 року № 2970/09), Тернопільського казенного експериментального протезно-ортопедичного підприємства (довідка про впровадження від 24 червня 2015 року № 312), Тернопільської міської ради (довідка про впровадження від 12 серпня 2015 року № 2334/01), ТОВ «Компанія «Ютас» (довідка про впровадження від 02 вересня 2015 року № 018-01), Тернопільської ОДА (довідка про впровадження від 09 вересня 2014 року № 293/50), корпорації «Науковий парк «Інноваційно-інвестиційний кластер Тернопілля» (довідка про впровадження від 15 вересня 2014 року № 293/50) засвідчило їх прикладну цінність та можливість використання на машинобудівних підприємствах (с. 9);
- основні положення дисертації використовуються у навчальному процесі Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя при викладанні дисциплін «Регіональна економіка», «Місцеві фінанси» та «Методологія наукових досліджень», «Публічне адміністрування» (довідка про впровадження від 27 жовтня 2015 року № 2/28-3120) (с. 9-10).

Дискусійні положення та недоліки дисертаційної роботи

Наведені у дисертації положення та результати дослідження заслуговують на позитивну оцінку. Однак окремі положення роботи потребують роз'яснень, викликають зауваження або є дискусійними:

1. На рис. 1.3., с. 33 автор наводить фактори впливу на використання підприємством технологій управління. Оскільки суб'єктом управління виступає підприємство, то віднесення фактора «ефективність використання ресурсів та їх комбінацій» до числа об'єктивних виглядає дискусійним.

2. Автор слушно зазначає, що технологія управління є процесом перетворення вхідних ресурсів у вихідний продукт шляхом застосування відповідних інструментів. З урахуванням цього необхідно, щоб аналіз практики управління підприємствами (п. 2.1) супроводжувався оцінюванням забезпеченості підприємств фінансовими ресурсами, а також аналізом загальних

і конкретних технологій управління досліджуваних підприємств муніципальної економічної системи (п. 2.3).

3. У роботі зазначено, що важливою складовою модернізації технології управління приладобудівним підприємством слід вважати здійснення соціально відповідальної діяльності (с. 148), що призведе до виникнення синергійного ефекту, який проявиться через підвищення конкурентоспроможності підприємства. Відповідно, бажано було б повніше розкрити бачення автора стосовно пріоритетних напрямів соціального інвестування з огляду на обмеженість фінансових ресурсів та добровільний характер соціально відповідальної діяльності підприємства.

4. Наведені у дисертації економіко-статистична однофакторна модель визначення кореляційного зв'язку між рівнем розвитку інституцій і рівнем розвитку бізнесу в Україні (с. 82) та економіко-математична модель оцінювання можливих напрямів модернізації технологій управління приладобудівним підприємством у муніципальній економічній системі на основі використання теорії нечітких множин (с. 138-145) представляють інтерес, але з тексту дисертаційної роботи не випливає доцільність застосування саме таких інструментів для дослідження вказаних залежностей, хоча висновки автора за результатами побудованих моделей є логічними.

5. Розглядаючи ланцюжок «технології управління → розвиток підприємства» автор концентрує увагу на проблемах формування напрямів модернізації технології управління підприємством – використання методів стратегічного управління, впровадження технологій ситуаційного управління та соціально відповідальної взаємодії між заінтересованими сторонами бізнес-процесу (розділ 3). У розділі 3 дійсно наведено сукупність цікавих і важливих результатів та напрацювань щодо модернізації технології управління підприємством, однак вони не зведені в єдину систему із встановленням умов та обмежень щодо їх комплексного застосування.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Панухник Я. Г. на тему «Модернізація технологій управління підприємством у муніципальній економічній системі» є завершеним науковим дослідженням, яке містить розроблені теоретико-методичні положення та практичні рекомендації щодо практичної реалізації інструментів модернізації технологій управління приладобудівним підприємством у муніципальній економічній системі. Положення дисертаційної роботи містять наукову новизну, мають теоретичну і практичну значущість. Наведені висновки є достатньо обґрунтованими, а отримані результати – важливими з теоретичної та практичної точок зору.

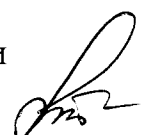
У цілому робота за рівнем наукової новизни, якістю та достовірністю результатів дослідження, обґрунтованістю висновків, теоретичною та практичною цінністю, а також за обсягом відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13, 14 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого

наукового співробітника та інших нормативних актів ДАК України, які встановлені до дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Викладена вище оцінка дисертації є підставою для присудження її автору Панухник Яні Геннадіївні наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки
ЛННІ ДВНЗ «Університет банківської справи»

 М.Р. Тимошук

Підпис М.Р. Тимошук, к.е.н., доц.,
доцента кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки
ЛННІ ДВНЗ «Університет банківської справи»

засвідчую

заст. директора
ЛННІ ДВНЗ «Університет банківської справи»
к.е.н., доцент

  Г.Полуб